

Lovforslag nr. L 161. Fremsat den 2. marts 1983 af Halvgaard (FP), Glistrup (FP), Ove Jensen (FP), Askjær Jørgensen (FP), Maisted (FP) og Tove Niemann (FP)

Forslag

til

Skolestyrelseslov

§ 1. Denne lov gælder for det offentlige skoler, hvis elever befinder sig inden for området 1.-12. undervisningsår, dvs. folkeskolen, gymnasier, studenterkurser og HF-kurser.

§ 2. Hver skole er en selvstændig juridisk og økonomisk enhed, der styres af et skolenævn.

§ 3. Et skolenævn har et lige antal medlemmer, mindst 6 og højst 24. Den enkelte skoles leder bestemmer, hvor mange medlemmer det første skolenævn skal have på vedkommende skole. Senere afgørelser herom træffes af skolenævnene, jfr. § 11.

§ 4. Skolenævnvalg i henhold til denne lov finder sted i november måned, første gang i 1983.

§ 5. Kandidater til skolenævnsposter anmelder sig til skolens leder senest 25. oktober kl. 16.

§ 6. Skolens leder sørger for trykte stemmesedler. Kandidaternes navne angives i alfabetisk orden, begyndende på det sted i alfabetet, som undervisningsministeriet har fundet frem til ved en i september måned foretagen lodtrækning.

§ 7. Stemmesedlerne fordeles i første halvdel af november til hver elevs hjem. En søskendefloks hjem får således lige så mange stemmesedler, som hjemmet har elever i skolen. Elever i evt. børnehaveklasse ligestilles

herved med andre elever. Hver kandidat præsenterer sig med et halvt hundrede ord i forbindelse med stemmeseddeludsendelsen.

§ 8. Hjemmet kan udfylde hver stemmeseddel med indtil sammenlagt 10 stemmepoints. Disse kan fordeles efter ønske mellem de opstillede kandidater.

§ 9. Inden for de første fire dage af december opgør skolens leder, hvor mange stemmepoints hver enkelt af de opstillede har fået på de inden udgangen af november indkomne stemmesedler.

Stk. 2. Kandidaterne er valgt i den rækkefølge, pointene angiver. De følgende er suppleanter. Får et medlem varigt forfald, indtræder suppleanten med flest stemmepoints som medlem for resten af vedkommende medlems valgperiode.

§ 10. Skolenævnet træder i funktion ved begyndelsen af det efter valget følgende kalenderår.

Stk. 2. De valgte kandidater er valgt for to kalenderår. Ved valget 1983 gælder valget dog kun for kalenderåret 1984 for den halvdel af nævnsmedlemmerne, der har fået færrest stemmepoints.

§ 11. Under iagttagelse af § 3, 1. pkt., fastsætter skolenævnet hvert år snarest efter 1. september, hvor mange nye medlemmer der skal vælges i stedet for dem, der fratræder den følgende 1. januar.

F.t. Skolestyrelseslov

§ 12. Til disposition for skoledriftsudgifter modtager skolenævnet den 23. i hver måned et beløb fra staten.

Stk. 2. Betingelsen for udbetalinger i henhold til stk. 1 er, at der ikke foreligger erklæring fra undervisningsministeriet om, at skolens undervisning er uforsvarlig. Ved afgivelse af sådan erklæring skal ministeriet hense til, om eleverne på rimelig vis bibringes nyttige kundskaber, fortrinsvis i læsning, regning og skriftlige udfærdigelser og dernæst i fremmedsprog.

§ 13. Størrelsen af månedstilskuddet er afhængig af elevantal, elevernes aldersfordeling og skoledistriktets befolkningstydthed. De nærmere regler fastsættes ved tekstanmærkning på finansloven. Eventuelle børnehaveklassers elever medregnes ikke ved udfindelsen af tilskudsbeløbet.

§ 14. Ønsker skolenævnet at foretage byggearbejder, eller er skolen i økonomisk nød, kan nævnet efter ansøgning opnå tilskud og/eller lån fra undervisningsministeriet, der kan knytte betingelser til bevillingerne.

§ 15. Skolenævnet kan ikke afstå skolens faste ejendomme eller inden for et kalenderår sælge løsøre til en samlet værdi ud over 50.000 kr. uden samtykke fra undervisningsministeren.

Stk. 2. Skolenævnet kan ikke pantsætte skolens aktiver uden samtykke fra undervisningsministeren.

§ 16. Skolenævnets møder er normalt åbne for offentligheden. Et medlem kan uden begrundelse kræve dørene lukket. I lukkede møder kan når som helst med simpelt flertal

beslattes døråbning. Er det sket, kræver det flertalsbeslutning på ny at få dørene lukket under samme forhandlingspunkt.

§ 17. Ved afstemninger i skolenævnet stemmer hvert af dets medlemmer med så mange stemmer, som den pågældende har fået stemmepoints, da han blev valgt.

§ 18. Vedtagelser i skolenævnet kræver, at to tredjedele af det samlede antal stemmepoints repræsenteret i nævnet er afgivet for det pågældende forslag.

§ 19. Når det begæres af skolenævnetsmedlemmer, der har mindst 40 pct. af de i nævnet repræsenterede stemmepoints, skal et spørgsmål afgøres ved forældrefstemning, der finder sted efter samme retningslinjer som dem, der er gældende for skolenævnvalg – herunder at der skal hengå mindst 15 dage fra udleveringen af stemmesedler til sidste dag for modtagelse af udfyldte stemmesedler fra hjemmene.

§ 20. Intet hjem kan imod dets vilje påtvinges, at dets børn skal deltage i undervisning i seksuallære, religion eller andre omstridte fag.

§ 21. Loven træder i kraft 1. april 1983.

Stk. 2. Lov om folkeskolen, jfr. lovbekendtgørelse nr. 385 af 20. august 1980, ophæves.

Stk. 3. Lov om styrelsen af kommunernes skolevæsen og af virksomhed efter lov om fritidsundervisning m.v., jfr. lovbekendtgørelse nr. 24 af 20. januar 1978 med senere ændringer, ophæves.

Bemærkninger til lovforslaget

Nærværende lovforslag tager først og fremmest sigte på, at det pædagogiske, juridiske og økonomiske ansvar for en skoles drift i hovedsagen bør ligge hos forældrekredsen, altså skolenævnet. Derimod nedlægges skolekommissioner m.v.

I reglen er det i sig selv væsentligt, at en sådan lov udformes på en enkel, overskuelig og letforståelig måde. De enkelte paragraffer skulle derfor gerne tale for sig selv.

En nyskabelse, som der imidlertid er anledning til at gøre rede for, er den foreslåede ordning vedrørende stemmepoints.

Hvis der for eksempel skal vælges 8 medlemmer til et skolenævn, findes det mest naturligt, at de 8 personer, som får flest stemmer, er valgt som medlemmer af nævnet.

Traditionelttænkende vil herefter mene, at når de 8 så er valgt, er det også det rigtigste, at de hver har én stemme ved nævnsforhandlinger, uanset hvor mange stemmer det enkelte nævnsmedlem er valgt med.

Dette vil imidlertid i masser af tilfælde føre til, at flertallet i nævnet kommer til at ligge anderledes end flertallet blandt de stemmeafgivende forældre.

Man kan for eksempel tænke sig, at der er 200 forældre, der fordeler sig med 120, der foretrækker en religiøst veldisciplineret skole, og 80, som hellere vil have fritænkeri ad maoistiske baner.

Hvis der er en særlig høvdingeskikkelse blandt forældreflertallet, vil den pågældende måske få 90 stemmer, mens de resterende 30 stemmer spredes ud over en halv snes andre kandidater, som hver får mellem én og fem stemmer.

De 80 fra mindretallet har anderledes styr på deres vælgere og kan ved valgtilrettelæggelsen sikre sig, at hver af deres syv kandidater får 11-12 stemmer. Til skolenævnet vil herefter være valgt én person fra flertallet og syv fra mindretallet. I praksis vil man vel ikke opleve helt så outrerede eksempler, men marginen er, som det fremgår af det anførte, meget bred til, at et skolenævn kan blive sammensat, så princippet ét medlem/én stemme kommer til at virke helt forfejlet.

I det politiske liv har man jo forebygget den tilsvarende misere ved at lave partilister, således at overskydende stemmer på en enkelt af partiets kandidater kommer de andre kandidater til gode. Ved skolenævnvalg vil det imidlertid være upraktisk og ulykkeligt, om man kom ind på at opstille formelle partilister.

I det foreliggende forslag til skolelov, §§ 8, 17, 18. og 19 er problemet løst gennem en stemmepointsordning.

I det anførte eksempel vil ordningen medføre, at flertalsmedlemmet kan stemme i skolenævnet med omkring 800 points, mens de syv mindretalsmedlemmer hver stemmer med omkring 100 points.

Afstemninger vil formentlig i skolenævnet som i andre lignende forsamlinger høre til de absolutte undtagelser. Man taler sig til rette, men derfor er afstemningsreglerne naturligvis alligevel vigtige. De er bestemmende for, hvor forligsækvator vil gå i lidt mere omtvistede spørgsmål og helt afgørende i de få tilfælde, hvor sagerne går i hårdknude.

Stemmepointsordningen vil teknisk være meget let at administrere.

Den vil næppe i mange af de praktisk forekommende tilfælde føre til nogen særlig dominerende indflydelse for en enkelt person. Er der imidlertid én person, som virkelig har den altovervejende opbakning hos forældrene, kan der ikke være noget urimeligt i, at han – for den tidsbegrænsede periode, hvor skolenævnvalget gælder – også får en tilsvarende stærk indflydelse i afgørelser vedrørende skolens styrelse.

Reglerne i § 10, stk. 2 og 11, om, at ca. halvdel af nævnsmedlemmerne udskiftes hvert år, betyder, at man næppe i praksis vil komme til at opleve mange tilfælde, hvor et enkelt nævnsmedlem kan stemme med større vægt end ca. 20 pct. af stemmerne i skolenævnet, og man vil næppe nogen sinde komme over 30-35 pct.

I forslaget § 18 er indsat den mindretalsgaranti, at skolenævnsvedtagelser kræver mindst $\frac{2}{3}$ af stemmerne, og i § 19 er institueret forældreafstem-

ninger, som er overordnede i forhold til skolenævnene.

De anførte indvendinger mod stemmepointsordningen er derfor ikke holdbare. Om der i praksis vil vise sig uforudsete ulemper ved systemet, kan man naturligvis ikke på forhånd udtale sig om. Imidlertid findes skolenævnene at være en velegnet forsøgsmark til gennemprøvelse af systemet. Hvis dette i den foreslåede form viser sig velegnet i praksis, bør det formentlig anvendes på mange andre områder i bestræbelserne på at nedbryde det

papirvælde, som er en af det moderne samfunds sygdomssvulster. Erfaringerne fra skolenævnene vil jo muligt give anledning til at anvende et stemmepointssystem i en noget anden form end den nu foreslåede, men i så fald har ordningen gjort sin gavn.

Det bemærkes, at lovforslaget er en genfremsættelse af et senest den 20. januar 1975 fremsat lovforslag (L 64), se Folketingstidende 1974-75 (2. samling), forhandlingerne sp. 252 og sp. 1148, tillæg A sp. 1195.